

Nota over de pensioenregelingen van de openbare besturen en de overheidsbedrijven

- * *In de tekst moeten de woorden "de CBFA" / "de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen" worden vervangen door de woorden "de FSMA" / "de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten", als gevolg van het zogenaamde "Twin Peaks"-toezichtmodel, ingevoerd door het Koninklijk Besluit van 3 maart 2011 betreffende de evolutie van de toezichtsarchitectuur voor de financiële sector, in werking getreden op 1 april 2011.*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
0. Inleiding	4
1. Algemeen.....	5
1.1. Toepassingsgebied	5
1.2. Betrokken instellingen	5
1.3. Betrokken pensioenregelingen.....	6
2. Openbare besturen.....	7
2.1. Beginsel : vrijstelling van toezicht	7
2.1.1. Draagwijdte van de vrijstelling.....	7
2.1.2. Verbod op een grensoverschrijdende activiteit.....	7
2.1.3. Verboden benamingen.....	7
2.2. Mogelijkheid : beheer van de pensioenregelingen door een IBP	8
2.2.1. Algemeen	8
2.2.2. Bijkomende voorwaarden voor de wettelijke pensioenregelingen.....	8
2.2.2.1. In België toegelaten IBP	8
2.2.2.2. Afscheiding van de wettelijke pensioenregelingen	8
2.3. Uitbesteding.....	8
2.4. Sancties.....	9
3. Overheidsbedrijven	10
3.1. Beginsel : toezicht	10
3.1.1. Draagwijdte van het beginsel	10
3.1.2. Bijkomende voorwaarden voor de wettelijke pensioenregelingen.....	10
3.1.2.1. In België toegelaten IBP	10
3.1.2.2. Afscheiding van de wettelijke pensioenregelingen	10
3.2. Vrijstelling met betrekking tot de wettelijke pensioenregelingen	11
3.2.1. Draagwijdte van de vrijstelling – Tussenkost of waarborg van een overheid	11
3.2.2. Informatieverstrekking aan de aangeslotenen en de begunstigden	12
3.2.3. Verboden benamingen.....	12
3.2.4. Verbod op een grensoverschrijdende activiteit.....	12
3.3. Prudentiële vrijstellingen met betrekking tot de bovenwettelijke pensioenregelingen	13
3.4. Uitbesteding.....	13
3.5. Sancties.....	13
4. Samenvatting	15
4.1. Openbare besturen en instellingen die zijn belast met het beheer van de pensioenregelingen van openbare besturen	15
4.2. Overheidsbedrijven en instellingen die zijn belast met het beheer van de pensioenregelingen van overheidsbedrijven	16
5. Overgang naar de nieuwe toezichtsregeling.....	17
5.1. Bepaling van de categorie van openbare instelling.....	17
5.2. Openbare besturen	17
5.2.1. Zonder IBP.....	17
5.2.2. Met een IBP	18
5.2.2.1. IBP's die onder het toezicht van de CBFA willen blijven.....	18
5.2.2.2. IBP's die niet onder het toezicht van de CBFA willen blijven	18
5.3. Overheidsbedrijven	19
5.3.1. Zonder IBP.....	19
5.3.1.1. Algemene regeling	19
5.3.1.2. Vrijstelling van toezicht voor wettelijke pensioenregelingen.....	19

5.3.2. Met een IBP	20
5.3.2.1. IBP's die onder het toezicht van de CBFA blijven.....	20
5.3.2.2. IBP's die niet onder het toezicht van de CBFA willen blijven	20
5.4. Prudentiële vrijstellingen.....	21
5.4.1. IBP's toegelaten vanaf 1 januari 2007	21
5.4.1.1. Type I (art. 168, §§ 1, 2 en 3, eerste lid, en 163 van de WIBP) ²²	
5.4.1.2. Type II (art. 168, § 3, tweede lid, van de WIBP).....	23
5.4.1.3. Type III (art. 168, § 1, tweede lid, <i>in fine</i> , van de WIBP).....	24
5.4.1.4. Schematisch overzicht	25
5.4.2. IBP's die opgericht zijn vóór 1 januari 2007.....	26
5.4.3. Uitdoving van de vrijstellingen en « cliquet »-systeem.....	26
5.5. Andere overgangsbepalingen	27
5.5.1. Beheer van pensioenregelingen waarbij in hoofdzaak wordt voorzien in voordelen bij overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid.....	27
5.5.2. Benaming van de IBP	27
5.5.3. Omvorming tot OFP	27
5.6. Schematische voorstelling.....	28

0. Inleiding

De wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening¹ (« WIBP ») heeft de reglementeringen inzake het prudentieel toezicht op de verzorgingsinstellingen (ook « pensioenfondsen » genaamd) en de pensioenkasen, die voortaan worden gegroepeerd onder de benaming « instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening » (verkort : « IBP's »), volledig geherstructureerd. De meeste bepalingen van de WIBP zijn op 1 januari 2007 in werking getreden².

Met de WIBP wordt richtlijn 2003/41/EG³ omgezet in Belgisch recht.

Wat het prudentieel toezicht op de IBP's naar Belgisch recht betreft, is de WIBP aangevuld met het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening⁴.

Hoofdstuk XI van Titel II van de WIBP, dat de artikelen 134 tot 139 omvat, handelt over de pensioenregelingen van de openbare sector en wijzigt de vroegere reglementering gedeeltelijk. De nieuwe bepalingen regelen in hoofdzaak de toepasselijkheid van de WIBP op de pensioenregelingen van de openbare sector. De rechten en verplichtingen die uit die pensioenregelingen voortvloeien, komen er niet in aan bod.

Bedoeling van deze nota is toelichting te geven bij de nieuwe wettelijke bepalingen en bij de manier waarop moet worden overgeschakeld op de nieuwe wettelijke regeling. Zij is onderverdeeld in vijf delen:

- deel 1 verduidelijkt het toepassingsgebied van de artikelen 134 tot 139 van de WIBP, en legt uit op welke instellingen en pensioenregelingen die artikelen betrekking hebben;
- deel 2 handelt over het beheer van de wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van de openbare besturen;
- deel 3 handelt over het beheer van de wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van de overheidsbedrijven;
- deel 4 geeft een schematische samenvatting van deel 2 en deel 3;
- deel 5 tot slot geeft gedetailleerde toelichting bij de manier waarop moet worden overgeschakeld op de nieuwe wettelijke regeling.

¹ Belgisch Staatsblad van 10 november 2006.

² Artikel 234 van de WIBP en artikel 58 van het koninklijk besluit van 12 januari 2007.

³ Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (PB L 235 van 23 september 2003, p. 10).

⁴ Belgisch Staatsblad van 23 januari 2007, Erratum van 20 februari 2007.

1. Algemeen

1.1. Toepassingsgebied

Hoofdstuk XI van Titel II van de WIBP, dat de artikelen 134 tot 139 omvat, handelt over de pensioenregelingen van de openbare sector.

Die artikelen betreffen meer bepaald de wettelijke én bovenwettelijke pensioenregelingen van de openbare instellingen. De WIBP voert een dubbel onderscheid in naar, enerzijds, de betrokken instellingen (zie 1.2.) en, anderzijds, de betrokken pensioenregelingen (zie 1.3.).

1.2. Betrokken instellingen

De artikelen 134 tot 139 hebben uitsluitend betrekking op de openbare entiteiten (zonder rechtspersoonlijkheid) en de publiekrechtelijke rechtspersonen. Zij gelden dus niet voor de privaatrechtelijke rechtspersonen die een opdracht van openbaar belang uitvoeren onder toezicht van de overheid en die daarvoor een overheidstoelage ontvangen. Dergelijke rechtspersonen moeten zich volledig conformeren aan de bepalingen van de WIBP zoals die gelden voor privé-ondernemingen.

De WIBP verdeelt de openbare instellingen in twee categorieën.

De eerste categorie betreft de openbare besturen, i.e. de openbare entiteiten of publiekrechtelijke rechtspersonen die niet zijn onderworpen aan de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen⁵. Deze categorie omvat onder andere de federale overheidsdiensten, de gewesten, de gemeenschappen, de provincies en de gemeenten.

De tweede categorie betreft de overheidsbedrijven, i.e. de publiekrechtelijke rechtspersonen die wel zijn onderworpen aan de voornoemde wet van 17 juli 1975⁶.

⁵ Artikel 134, 1°, van de WIBP.

⁶ Artikel 134, 2°, van de WIBP.

1.3. Betrokken pensioenregelingen

De pensioenregelingen als bedoeld in hoofdstuk XI van Titel II van de WIBP zijn :

- a) de bovenwettelijke bedrijfspensioenregelingen, die vergelijkbaar zijn met de desbetreffende pensioenregelingen van de privé-sector, en die met name betrekking hebben op de bovenwettelijke voordelen inzake pensioen, overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid, en op de voordelen die worden toegekend in het kader van een in de WAP bedoeld solidariteitsstelsel⁷.
- b) de pensioenregelingen die voorzien in uitkeringen inzake wettelijk pensioen in de openbare sector⁸.

⁷ Artikel 74 van de WIBP.

⁸ Artikel 135 van de WIBP. Deze algemene bepaling betreft alle wettelijke pensioenen, zonder zich tot één categorie van werknemers te beperken.

2. Openbare besturen

2.1. Beginsel : vrijstelling van toezicht

2.1.1. Draagwijdte van de vrijstelling

Openbare besturen zijn niet onderworpen aan de bepalingen van de WIBP⁹. Zij zijn dan ook niet verplicht om hun wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen te externaliseren.

Dat geldt ook voor de instellingen (VZW's, ...) die door de openbare besturen worden opgericht om hun pensioenregelingen te beheren, wat een nieuwigheid is ten opzichte van de vroegere reglementering. Deze instellingen zijn geen IBP's.

2.1.2. Verbod op een grensoverschrijdende activiteit

De openbare besturen en de voor het beheer van hun pensioenregelingen opgerichte instellingen die een vrijstelling genieten, mogen geen grensoverschrijdende activiteit uitoefenen. Zij mogen, met andere woorden, geen pensioenregelingen beheren van (openbare of particuliere) besturen of instellingen die, met betrekking tot de bepalingen over de relatie tussen het bestuur of de instelling en zijn of haar aangeslotenen, onderworpen zijn aan een ander sociaal of arbeidsrecht dan het Belgische¹⁰. In de meeste gevallen gaat het daarbij om pensioenregelingen van (openbare of particuliere) besturen of instellingen die niet in België zijn gevestigd¹¹.

2.1.3. Verboden benamingen

De WIBP verbiedt de openbare besturen en de instellingen die zijn vrijgesteld van toezicht, om benamingen te gebruiken die de indruk zouden kunnen wekken dat zij IBP's onder toezicht zijn.

Daarom mogen noch de interne diensten van de openbare besturen (en *a fortiori* de openbare besturen zelf), noch de instellingen die hun pensioenregelingen beheren, gebruik maken van de benamingen « instelling voor bedrijfspensioenvoorziening », « verzorgingsinstelling », « pensioenfonds » en « pensioenkas » of van de overeenstemmende Franse benamingen « *institution de retraite professionnelle* », « *institution de prévoyance* », « *fonds de pensions* » en « *caisse de pensions* »¹².

Hoewel de WIBP dat niet expliciet vermeldt, is ook het gebruik van de afkorting « IBP » (in het Frans « IRP ») verboden¹³.

⁹ Artikel 136, § 1, eerste lid, van de WIBP.

¹⁰ Artikel 2, eerste lid, 10° en 11°, van de WIBP. Zie ook circulaire CPP-2007-1-WIBP van de CBFA.

¹¹ Artikel 136, § 1, tweede lid, van de WIBP.

¹² Artikel 136, § 1, derde lid, van de WIBP.

¹³ Zie artikel 6 van de WIBP dat de uitdrukking « instelling voor bedrijfspensioenvoorziening » en de afkorting « IBP » beschermt.

2.2. Mogelijkheid : beheer van de pensioenregelingen door een IBP

2.2.1. Algemeen

De WIBP verbiedt niet dat openbare besturen het beheer van hun wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen vrijwillig aan een IBP toevertrouwen¹⁴.

Als dat toch gebeurt, is de IBP volledig onderworpen aan het door de WIBP en haar uitvoeringsbesluiten georganiseerde toezicht. In voorkomend geval, kan een dergelijke IBP soortgelijke prudentiële vrijstellingen genieten als die waarvoor de IBP's in aanmerking komen die de bovenwettelijke pensioenregelingen van de privé-sector beheren (zie onderstaand punt 5.4.).

2.2.2. Bijkomende voorwaarden voor de wettelijke pensioenregelingen

2.2.2.1. In België toegelaten IBP

Als een openbaar bestuur het beheer van zijn wettelijke pensioenregelingen toevertrouwt aan een IBP, moet die in België zijn toegelaten¹⁵. Het kan daarbij zowel gaan om een IBP die al over een toelating beschikt en die wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen beheert, als om een IBP die het openbaar bestuur speciaal daartoe opricht. Het mag echter niet gaan om een IBP die noch haar zetel, noch haar hoofdbestuur in België heeft¹⁶.

2.2.2.2. Afscheiding van de wettelijke pensioenregelingen

Als de IBP tegelijkertijd bovenwettelijke en wettelijke regelingen beheert, moeten die wettelijke regelingen worden afgescheiden. Dit impliceert meer bepaald dat de activa en de verbintenissen die verband houden met het beheer van de wettelijke pensioenregelingen, duidelijk worden afgescheiden, waarbij geen overdrachten mogelijk zijn tussen die regelingen en de overige activiteiten van de IBP¹⁷.

2.3. Uitbesteding

Omdat zij niet aan de WIBP zijn onderworpen, mogen de openbare besturen die hun pensioenregelingen zelf beheren, en de speciaal daartoe opgerichte instellingen (zie 2.1.), met naleving van de andere wetgevingen die op hen van toepassing zijn, bepaalde taken, zoals het beheer van activa, de berekening van verbintenissen of de uitkering van rente, uitbesteden aan een derde, bijvoorbeeld een verzekeringsonderneming, een bank of een vermogensbeheerder.

Hetzelfde geldt voor de IBP's (zie 2.2.) die de openbare besturen hebben opgericht om hun pensioenregelingen te beheren. Het feit dat een beroep wordt gedaan op derden, verandert niets aan de verantwoordelijkheid van de IBP of haar organen¹⁸. Bovendien mag het feit dat een beroep wordt gedaan op een onderaannemer, het toezicht van de CBFA op de IBP niet belemmeren¹⁹.

¹⁴ Artikel 136, § 2, van de WIBP.

¹⁵ Artikel 135, tweede lid, van de WIBP.

¹⁶ Artikel 9, tweede lid, van de WIBP.

¹⁷ Artikel 135, tweede lid, van de WIBP.

¹⁸ Artikel 78, derde lid, van de WIBP.

¹⁹ Artikel 78, vierde lid, van de WIBP.

In voorkomend geval, zijn die externe dienstverleners aan hun eigen prudentiële wetgeving onderworpen.

2.4. Sancties

Als de wettelijke verplichtingen niet worden nageleefd, kunnen de strafrechtelijke sancties worden opgelegd waarvan sprake in de artikelen 151 tot 156 van de WIBP. Dat is onder andere het geval wanneer :

- a) het openbaar bestuur of de instelling die zijn pensioenregelingen beheert, een grensoverschrijdende activiteit uitoefent²⁰,
- b) het openbaar bestuur of de instelling die zijn pensioenregelingen beheert, een benaming gebruikt die de indruk zou kunnen wekken dat het om een toegelaten IBP gaat²¹,
- c) de IBP die de wettelijke pensioenregelingen van een openbaar bestuur beheert, niet in België is toegelaten²²,
- d) de IBP die de wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van een openbaar bestuur beheert, haar activiteiten met betrekking tot die wettelijke pensioenregelingen niet afscheidt²³.

Ook de in de artikelen 149 en 150 van de WIBP bedoelde aanmaningen en administratieve sancties kunnen aan de IBP's worden opgelegd.

²⁰ Overtreding van artikel 136, § 1, tweede lid, van de WIBP.

²¹ Overtreding van artikel 136, § 1, derde lid, van de WIBP.

²² Overtreding van artikel 135, tweede lid, van de WIBP.

²³ Overtreding van artikel 135, tweede lid, van de WIBP.

3. Overheidsbedrijven

3.1. Beginsel : toezicht

3.1.1. Draagwijdte van het beginsel

In beginsel zijn overheidsbedrijven volledig onderworpen aan de bepalingen van de WIBP²⁴. Die verplichting geldt zowel voor hun wettelijke als voor hun bovenwettelijke pensioenregelingen.

Bijgevolg moeten overheidsbedrijven hun pensioenregelingen externaliseren. Als zij daarvoor geen beroep doen op een instelling voor sociale zekerheid (met betrekking tot de wettelijke pensioenen) of op een verzekeringsonderneming, moeten zij hun pensioenregelingen toevertrouwen aan een door de CBFA toegelaten IBP. De overheidsbedrijven mogen zo'n IBP oprichten²⁵.

Als een overheidsbedrijf een instelling opricht om zijn pensioenregelingen te beheren, is pas aan de verplichting tot externalisatie voldaan als die instelling een IBP is die is opgericht in de vorm van een organisme voor de financiering van pensioenen²⁶ en die door de CBFA is toegelaten.

3.1.2. Bijkomende voorwaarden voor de wettelijke pensioenregelingen

3.1.2.1. In België toegelaten IBP

De IBP waaraan een overheidsbedrijf het beheer van zijn wettelijke pensioenregelingen toevertrouwt, moet in België zijn toegelaten²⁷. Het kan daarbij zowel gaan om een IBP die al over een toelating beschikt en die wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen beheert, als om een IBP die het overheidsbedrijf speciaal daartoe opricht. Het mag echter niet gaan om een IBP die noch haar zetel, noch haar hoofdbestuur in België heeft²⁸.

3.1.2.2. Afscheiding van de wettelijke pensioenregelingen

Als de IBP tegelijkertijd bovenwettelijke en wettelijke regelingen beheert, moeten die wettelijke regelingen worden afgescheiden. Dit impliceert meer bepaald dat de activa en de verbintenissen die verband houden met het beheer van de wettelijke pensioenregelingen, duidelijk worden afgescheiden, waarbij geen overdrachten mogelijk zijn tussen die regelingen en de overige activiteiten van de IBP²⁹.

²⁴ Artikel 137, eerste lid, van de WIBP.

²⁵ Artikel 137, tweede lid, van de WIBP.

²⁶ Met toepassing van artikel 174 van de WIBP dienen de op 1 januari 2007 bestaande verenigingen zonder winstoogmerk en onderlinge verzekeringsverenigingen zich vóór 1 januari 2012 om te vormen tot organismen voor de financiering van pensioenen.

²⁷ Artikel 135, tweede lid, van de WIBP.

²⁸ Artikel 9, tweede lid, van de WIBP.

²⁹ Artikel 135, tweede lid, van de WIBP.

3.2. Vrijstelling met betrekking tot de wettelijke pensioenregelingen

3.2.1. Draagwijdte van de vrijstelling – Tussenkomst of waarborg van een overheid

De overheidsbedrijven kunnen worden vrijgesteld van de toepassing van de WIBP, hoewel uitsluitend met betrekking tot hun wettelijke pensioenregelingen³⁰, als een overheid de last draagt van de toegekende voordelen of zich uitdrukkelijk garant stelt voor de goede afloop van de verbintenissen van de pensioenregelingen.

De overheden worden limitatief opgesomd in de WIBP³¹. Het gaat daarbij enkel om de Staat, een gewest, een gemeenschap, een provincie of een gemeente. Een dergelijke overheid loopt, volgens de parlementaire voorbereiding, per definitie geen insolventierisico³².

Die overheid kan de aan de pensioentoezeggingen verbonden kosten voor haar rekening nemen, hetzij via de toekenning van een ad hoc subsidie aan het overheidsbedrijf, hetzij via de rechtstreekse betaling van de pensioenkosten.

Zij kan ook de goede afloop van de pensioentoezeggingen van het overheidsbedrijf waarborgen. Die waarborg van goede afloop dient te voldoen aan de volgende voorwaarden die cumulatief zijn.

1. De waarborg mag enkel worden verleend door één van de overheden die limitatief zijn opgesomd in artikel 138, eerste lid (zie hierboven).
2. De waarborg moet uitdrukkelijk zijn, wat betekent dat het niet mag gaan om een vage en ongeschreven morele verbintenis, maar dat zij moet voortvloeien uit een specifieke tekst, zoals een wet, een decreet, een besluit. De waarborg mag ook voortvloeien uit een eenzijdige verbintenis van de overheid of uit de statuten van de intercommunale. In laatstgenoemd geval moet de overheid uiteraard lid zijn van de intercommunale en uitdrukkelijk onder de statutaire bepaling vallen.
3. Voornoemde tekst moet bindend zijn en voor de overheid de verplichting inhouden om op te treden als de intercommunale financiële problemen heeft en haar verbintenissen met betrekking tot de pensioenregelingen niet langer kan nakomen.
4. De waarborg moet gelden voor alle wettelijke pensioenregelingen en voor alle personeelsleden van de intercommunale. Zij moet dus niet enkel gelden voor de actieve personeelsleden van de intercommunale, maar ook voor de personeelsleden die niet meer in dienst zijn van de intercommunale, maar van wie zij de pensioenlast zal moeten dragen via de betaling van haar aandeel, alsook voor de gepensioneerde personeelsleden van wie de intercommunale reeds de renten betaalt. Als de waarborg niet voor al deze pensioenregelingen en voor al deze personeelsleden geldt, kan er slechts sprake zijn van een gedeeltelijke vrijstelling.
5. De waarborg moet in alle omstandigheden gelden, met andere woorden niet alleen bij de ontbinding of de vereffening van de intercommunale of bij de overdracht van haar activiteiten, maar ook wanneer zij in de loop van haar bestaan in financiële moeilijkheden raakt.

³⁰ Artikel 138 van de WIBP.

³¹ Artikel 138, eerste lid, van de WIBP.

³² Parl.st., Kamer, 2005-2006, DOC 51, 2534/001, p. 72.

Als die tussenkomst of waarborg van de overheid slechts gedeeltelijk is, bijvoorbeeld omdat zij enkel betrekking heeft op bepaalde pensioentoezeggingen, bepaalde personen of een bepaalde periode, is ook de vrijstelling een gedeeltelijke vrijstelling.

Die vrijstelling kan gelden voor het overheidsbedrijf zelf of, in voorkomend geval, voor een instelling (VZW, ...) die het overheidsbedrijf heeft opgericht om zijn pensioenregelingen te beheren³³.

De overheidsbedrijven die een vrijstelling genieten voor hun wettelijke pensioenregelingen, blijven verplicht om het beheer van hun bovenwettelijke pensioenregelingen aan een verzekeringsonderneming of een IBP toe te vertrouwen.

3.2.2. Informatieverstrekking aan de aangeslotenen en de begunstigen

Het overheidsbedrijf waaraan een vrijstelling wordt verleend, moet de aangeslotenen en de begunstigen daarvan in kennis stellen³⁴.

Daarbij moet worden vermeld welke overheid de regeling ondersteunt, of die steun de vorm aanneemt van een financiële tussenkomst of een waarborg van goede afloop, of het om een volledige vrijstelling gaat en, zo niet, wat de grenzen van de vrijstelling zijn³⁵.

3.2.3. Verboden benamingen

De WIBP verbiedt de overheidsbedrijven en de instellingen die zijn vrijgesteld van toezicht, om benamingen te gebruiken die de indruk zouden kunnen wekken dat zij IBP's onder toezicht zijn.

Daarom mogen noch de interne diensten van de overheidsbedrijven (en *a fortiori* de overheidsbedrijven zelf), noch de instellingen die de wettelijke pensioenregelingen beheren, waarop de vrijstelling betrekking heeft, gebruik maken van de benamingen « instelling voor bedrijfspensioenvoorziening », « verzorgingsinstelling », « pensioenfonds » en « pensioenkas » of van de overeenstemmende Franse benamingen « *institution de retraite professionnelle* », « *institution de prévoyance* », « *fonds de pensions* » en « *caisse de pensions* »³⁶.

Hoewel de WIBP dat niet expliciet vermeldt, is ook het gebruik van de afkorting « IBP » (in het Frans « IRP ») verboden³⁷.

3.2.4. Verbod op een grensoverschrijdende activiteit

De overheidsbedrijven, hun interne diensten en de met het beheer van hun pensioenregelingen belaste externe instellingen die een vrijstelling genieten, mogen geen grensoverschrijdende activiteit uitoefenen³⁸. Zij mogen, met andere woorden, geen pensioenregelingen beheren van (openbare of particuliere) besturen of instellingen die, met betrekking tot de bepalingen over relatie tussen het overheidsbedrijf en de aangeslotenen, onderworpen zijn aan een ander sociaal of

³³ Zie artikel 138, derde lid, van de WIBP.

³⁴ Artikel 138, tweede lid, van de WIBP.

³⁵ Zie de uitdrukking « de toepassing van het vorige lid » in artikel 138, tweede lid, van de WIBP.

³⁶ Artikel 138, derde lid, van de WIBP.

³⁷ Zie artikel 6 van de WIBP dat de uitdrukking « instelling voor bedrijfspensioenvoorziening » en de afkorting « IBP » beschermt.

³⁸ Artikel 138, vierde lid, van de WIBP.

arbeidsrecht dan het Belgische³⁹. In de meeste gevallen gaat het daarbij om pensioenregelingen van (openbare of particuliere) besturen of instellingen die niet in België zijn gevestigd⁴⁰.

3.3. Prudentiële vrijstellingen met betrekking tot de bovenwettelijke pensioenregelingen

Wat hun bovenwettelijke pensioenregelingen betreft, worden overheidsbedrijven nooit vrijgesteld van de toepassing van de WIBP. De IBP's die door de overheidsbedrijven worden opgericht om hun bovenwettelijke pensioenregelingen te beheren, kunnen echter wel in aanmerking komen voor bepaalde vrijstellingen, net als de IBP's van de privé-sector. Die vrijstellingen worden gedetailleerd toegelicht in onderstaand punt 5.4.

3.4. Uitbesteding

Omdat zij niet aan de WIBP zijn onderworpen, mogen de overheidsbedrijven die zijn vrijgesteld van toezicht op hun wettelijke pensioenregelingen, en de eveneens vrijgestelde instellingen die wettelijke pensioenregelingen beheren (zie 3.2.), met naleving van de andere wetgevingen die op hen van toepassing zijn, bepaalde taken, zoals het beheer van activa, de berekening van verbintenissen of de uitkering van rente, uitbesteden aan een derde, bijvoorbeeld een verzekeringsonderneming, een bank of een vermogensbeheerder.

Hetzelfde geldt voor de IBP's (zie 3.1.) die de overheidsbedrijven hebben opgericht om hun pensioenregelingen te beheren. Het feit dat een beroep wordt gedaan op derden, verandert niets aan de verantwoordelijkheid van de IBP of haar organen⁴¹. Bovendien mag het feit dat een beroep wordt gedaan op een onderaannemer, het toezicht van de CBFA op de IBP niet belemmeren⁴².

In voorkomend geval, zijn die externe dienstverleners aan hun eigen prudentiële wetgeving onderworpen.

3.5. Sancties

Als de wettelijke verplichtingen niet worden nageleefd, kunnen de strafrechtelijke sancties worden opgelegd waarvan sprake in de artikelen 151 tot 156 van de WIBP. Dat is onder andere het geval wanneer :

- a) het overheidsbedrijf zijn wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen niet externaliseert⁴³ en geen vrijstelling geniet voor zijn wettelijke pensioenregelingen⁴⁴,
- b) het overheidsbedrijf of de instelling die zijn wettelijke pensioenregelingen beheert, de aangeslotenen en de begunstigen niet informeert over het bestaan en de draagwijdte van de vrijstelling⁴⁵,

³⁹ Artikel 2, eerste lid, 10° en 11°, van de WIBP. Zie ook circulaire CPP-2007-1-WIBP van de CBFA.

⁴⁰ Artikel 138, vierde lid, van de WIBP.

⁴¹ Artikel 78, derde lid, van de WIBP.

⁴² Artikel 78, vierde lid, van de WIBP.

⁴³ Overtreding van artikel 137, eerste lid, van de WIBP.

⁴⁴ Overtreding van artikel 138, eerste lid, van de WIBP.

⁴⁵ Overtreding van artikel 138, tweede lid, van de WIBP.

- c) het overheidsbedrijf of de instelling die zijn wettelijke pensioenregelingen beheert en een vrijstelling geniet, gebruik maakt van een benaming die de indruk zou kunnen wekken dat het om een toegelaten IBP gaat⁴⁶,
- d) het overheidsbedrijf of de instelling die zijn wettelijke pensioenregelingen beheert en een vrijstelling geniet, of de IBP die zijn wettelijke pensioenregelingen beheert, een grensoverschrijdende activiteit uitoefent⁴⁷,
- e) de IBP die tegelijkertijd de wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van een overheidsbedrijf beheert, haar activiteiten met betrekking tot die wettelijke pensioenregelingen niet afscheidt⁴⁸,
- f) de IBP die de wettelijke pensioenregelingen van een overheidsbedrijf beheert, niet in België is toegelaten⁴⁹.

Ook de in de artikelen 149 en 150 van de WIBP bedoelde aanmaningen en administratieve sancties kunnen aan de IBP's worden opgelegd.

Tot slot voorziet⁵⁰ de WIBP in de ambtshalve en onherroepelijke aansluiting bij, naargelang van het geval, het stelsel van de nieuwe aangeslotenen bij de RSZ-PPO, of de Pool der Parastatalen. Deze sanctie is van toepassing op de overheidsbedrijven die wettelijke pensioenregelingen beheren en die niet voldoen aan de verplichting tot externalisatie of geen vrijstelling genieten. Zij is noch van toepassing op de overheidsbedrijven die afhangen van een gemeenschap, een gewest of een gemeenschapscommissie, noch op de overheidsbedrijven die, voor een aantal van hun personeelsleden, zijn aangesloten bij ofwel het gemeenschappelijk pensioenstelsel van de lokale overheden, ofwel het stelsel van de nieuwe aangeslotenen bij de RSZ-PPO.

⁴⁶ Overtreding van artikel 138, derde lid, van de WIBP.
⁴⁷ Overtreding van artikel 138, vierde lid, van de WIBP.
⁴⁸ Overtreding van artikel 135, tweede lid, van de WIBP.
⁴⁹ Overtreding van artikel 135, tweede lid, van de WIBP.
⁵⁰ Artikel 139 van de WIBP.

4. Samenvatting

Onderstaande tabellen vatten de toezichtsregeling samen die van toepassing is op de wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van de openbare besturen en de overheidsbedrijven.

Aan de verplichting tot externalisatie van het beheer van de pensioenregelingen kan worden voldaan door aan te sluiten bij een instelling voor sociale zekerheid, door een verzekeringsovereenkomst te sluiten, of door het beheer van de pensioenregelingen aan een IBP toe te vertrouwen. Als de onderstaande tabellen vermelden dat de WIBP van toepassing is, geldt die verplichting alleen wanneer er geen aansluiting is bij een instelling voor sociale zekerheid (met betrekking tot de wettelijke pensioenen) of wanneer geen verzekeringsovereenkomst is gesloten.

4.1. Openbare besturen en instellingen die zijn belast met het beheer van de pensioenregelingen van openbare besturen

Wettelijke pensioenregelingen	Bovenwettelijke pensioenregelingen
<p><i>Beginsel</i> De WIBP is niet van toepassing. Maar :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. geen grensoverschrijdende activiteit, 2. geen benaming die de indruk zou kunnen wekken dat het om een IBP gaat. 	<p><i>Beginsel</i> De WIBP is niet van toepassing. Maar :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. geen grensoverschrijdende activiteit, 2. geen benaming die de indruk zou kunnen wekken dat het om een IBP gaat.
<p><i>Mogelijkheid</i> Beheer van de pensioenregelingen door een – bestaande of op te richten – toegelaten IBP. Maar :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de IBP moet in België zijn toegelaten, 2. de wettelijke pensioenregelingen moeten worden afgescheiden. 	<p><i>Mogelijkheid</i> Beheer van de pensioenregelingen door een – bestaande of op te richten – toegelaten IBP.</p>
<p><i>Prudentiële vrijstellingen</i> Wanneer een IBP wordt opgericht, gelden de prudentiële vrijstellingen die voor de IBP's van de privé-sector gelden, in voorkomend geval, ook voor de IBP's van de openbare sector.</p>	<p><i>Prudentiële vrijstellingen</i> Wanneer een IBP wordt opgericht, gelden de prudentiële vrijstellingen die voor de IBP's van de privé-sector gelden, ook voor de IBP's van de openbare sector.</p>
<p><i>Uitbesteding</i> Mogelijk voor het openbaar bestuur, de instelling die niet onder toezicht staat, en de IBP.</p>	<p><i>Uitbesteding</i> Mogelijk voor het openbaar bestuur, de instelling die niet onder toezicht staat, en de IBP.</p>
<p><i>Sancties</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - gemeenschappelijke sancties : strafrechtelijke sancties als bedoeld in de artikelen 151 tot 156 van de WIBP ; - sancties eigen aan de IBP's : aanmaningen en administratieve sancties als bedoeld in de artikelen 149 en 150 van de WIBP. 	<p><i>Sancties</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - gemeenschappelijke sancties : strafrechtelijke sancties als bedoeld in de artikelen 151 tot 156 van de WIBP ; - sancties eigen aan de IBP's : aanmaningen en administratieve sancties als bedoeld in de artikelen 149 en 150 van de WIBP.

4.2. Overheidsbedrijven en instellingen die zijn belast met het beheer van de pensioenregelingen van overheidsbedrijven

Wettelijke pensioenregelingen	Bovenwettelijke pensioenregelingen
<p><i>Beginsel</i> De WIBP is van toepassing. Maar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de IBP moet in België zijn toegelaten, 2. de wettelijke pensioenregelingen moeten worden afgescheiden. 	<p><i>Beginsel</i> De WIBP is van toepassing.</p>
<p><i>Niet-toepasselijkheid</i> De WIBP is niet van toepassing wanneer een overheid de kosten verbonden aan de toegekende voordelen voor haar rekening neemt of zich garant stelt voor de goede afloop van de verbintenissen. Bovendien :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. informatieverstrekking aan de aangeslotenen en de begunstigden, 2. geen benaming die zou kunnen suggereren dat het om een IBP gaat, 3. geen grensoverschrijdende activiteit. 	
<p><i>Vrijstellingen</i> In voorkomend geval gelden de prudentiële vrijstellingen die gelden voor IBP's van de privé-sector ook voor IBP's van de openbare sector. Er kan in geen enkel geval sprake zijn van een volledige vrijstelling van de toepassing van de WIBP.</p>	<p><i>Vrijstellingen</i> In voorkomend geval gelden de prudentiële vrijstellingen die gelden voor IBP's van de privé-sector ook voor IBP's van de openbare sector. Er kan in geen enkel geval sprake zijn van een volledige vrijstelling van de toepassing van de WIBP.</p>
<p><i>Uitbesteding</i> Mogelijk voor het overheidsbedrijf, de instelling die niet onder toezicht staat, en de IBP.</p>	<p><i>Uitbesteding</i> Mogelijk voor het overheidsbedrijf, de instelling die niet onder toezicht staat, en de IBP.</p>
<p><i>Sancties</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - gemeenschappelijke sancties : strafrechtelijke sancties als bedoeld in de artikelen 151 tot 156 van de WIBP, - ambtshalve aansluiting bij de RSZ-PPO of bij de Pool der Parastatalen, - sancties eigen aan de IBP's : aanmaningen en administratieve sancties als bedoeld in de artikelen 149 en 150 van de WIBP. 	<p><i>Sancties</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - gemeenschappelijke sancties : strafrechtelijke sancties als bedoeld in de artikelen 151 tot 156 van de WIBP, - sancties eigen aan de IBP's : aanmaningen en administratieve sancties als bedoeld in de artikelen 149 en 150 van de WIBP.

5. Overgang naar de nieuwe toezichtsregeling

5.1. Bepaling van de categorie van openbare instelling

Eerst en vooral moet bepaald worden of de bijdragende onderneming tot de openbare sector behoort, dit wil zeggen of ze een openbare entiteit is (zonder rechtspersoonlijkheid) of een publiekrechtelijke rechtspersoon (met rechtspersoonlijkheid).

Zoals hoger vermeld (1.2.) gelden de bepalingen van de artikelen 134 tot 139 van de WIBP alleen voor openbare entiteiten en publiekrechtelijke rechtspersonen. Indien de bijdragende onderneming noch een openbare entiteit, noch een publiekrechtelijke rechtspersoon is, dient zij zich volledig te conformeren aan de bepalingen van de WIBP, zoals de andere privé-ondernemingen.

Indien de bijdragende onderneming een openbare instelling is, moet vervolgens bepaald worden of zij behoort tot de categorie van de openbare besturen of tot die van de overheidsbedrijven.

Volgens de wet⁵¹ hangt dit af van het feit of de instelling al dan niet onderworpen is aan de bepalingen van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen. Het moet echter wel degelijk om een verplichting gaan. Een instelling die uit vrije wil beslist haar jaarrekening op te stellen overeenkomstig de wet van 17 juli 1975 is niet *ipso facto* een overheidsbedrijf. Ook een instelling die de wet van 17 juli 1975 maar gedeeltelijk toepast, wordt niet beschouwd als een overheidsbedrijf.

5.2. Openbare besturen

5.2.1. Zonder IBP

Openbare besturen die zelf instaan voor het beheer van hun wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen, zijn niet in overtreding met de WIBP. Zij moeten geen IBP oprichten (en hun pensioenregelingen niet toevertrouwen aan een verzekeringsonderneming).

Instellingen die de wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen van een openbaar bestuur beheren zonder te zijn toegelaten door de CBFA, zijn geen IBP's en moeten zich niet omvormen tot een IBP.

Openbare besturen en instellingen die hun wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen zelf beheren moeten zich conformeren aan de bepalingen van de WIBP voor wat betreft het verbod om grensoverschrijdende activiteiten uit te oefenen (zie punt 2.1.2.) en het verbod om een benaming te gebruiken die de indruk zou kunnen wekken dat het om een toegelaten IBP gaat (zie punt 2.1.3.). Hiervoor kan een wijziging van de statuten van de betrokken instelling nodig zijn. Deze wijziging moet zo spoedig mogelijk gebeuren.

⁵¹ Artikel 134 van de WIBP.

5.2.2. Met een IBP

5.2.2.1. IBP's die onder het toezicht van de CBFA willen blijven

De IBP's die door openbare besturen zijn opgericht met het oog op het beheer van hun wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen behouden hun CBFA-toelating⁵².

De bepalingen van de artikelen 19 en 20 van het besluit van 14 mei 1985⁵³, die in verscheidene prudentiële vrijstellingen voorzagen, zijn grotendeels overgenomen in de artikelen 163 tot 173 van de WIBP. Concreet betekent dit dat deze vrijstellingen in een groot aantal gevallen behouden blijven. De vrijstellingsregeling die beschreven is in de artikelen 163 tot 173 van de WIBP werd met enkele wijzigingen overgenomen uit de vroegere reglementering (zie punt 5.4.).

De IBP's die wettelijke pensioenregelingen van openbare besturen beheren, moeten in België zijn toegelaten. Indien een openbaar bestuur het beheer van haar wettelijke pensioenregelingen aan een IBP heeft toevertrouwd die toegelaten is in een andere lidstaat van de Europese Unie, moet zij een einde maken aan die samenwerking en ofwel zelf die pensioenregelingen beheren, ofwel het beheer ervan toevertrouwen aan een IBP die in België is toegelaten (zie punt 2.2.2.1.)⁵⁴.

De IBP's die tegelijkertijd wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van openbare besturen beheren, moeten de activiteiten die betrekking hebben op de wettelijke pensioenregelingen afscheiden (zie punt 2.2.2.2.).

De IBP's die opgericht zijn in de vorm van een vzw of van een onderlinge verzekeringsvereniging, moeten zich omvormen tot een organisme voor de financiering van pensioenen (OFP) vóór 1 januari 2012⁵⁵.

De IBP's van de openbare besturen moeten zich conformeren aan de bepalingen van de WIBP en van het prudentieel uitvoeringsbesluit van de WIBP⁵⁶ vanaf 1 januari 2007.

5.2.2.2. IBP's die niet onder het toezicht van de CBFA willen blijven

De IBP's die opgericht zijn in de vorm van een vzw of van een onderlinge verzekeringsvereniging en die in die vorm zijn toegelaten blijven hun CBFA-toelating behouden indien ze op 1 januari 2007 pensioenregelingen van openbare besturen beheerden⁵⁷.

Die IBP's kunnen er echter voor kiezen niet langer onderworpen te zijn aan het toezicht van de CBFA, indien ze voldoen aan de voorwaarden van de artikelen 135 en 136 van de WIBP, wat inhoudt dat ze geen grensoverschrijdende activiteit uitoefenen (zie punt 2.1.2.) en geen benaming gebruiken die de indruk zou kunnen wekken dat zij toegelaten IBP's zijn (zie punt 2.1.3.).

De CBFA neemt akte van de beslissing van de instelling zodra die instelling het bewijs levert dat zij deze voorwaarden vervult. De instelling wordt dan geschrapt van de lijst van de toegelaten IBP's.

⁵² Artikel 157 van de WIBP.

⁵³ Koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de verzorgingsinstellingen, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

⁵⁴ Vóór de inwerkingtreding van de WIBP moesten alle verzorgingsinstellingen opgericht zijn naar Belgisch recht en in België zijn toegelaten. Dergelijke gevallen zullen dus uiterst zelden voorkomen.

⁵⁵ Artikel 174 van de WIBP.

⁵⁶ Koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentiële toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (B.S. van 23 januari 2007, Erratum van 20 februari 2007).

⁵⁷ Artikel 157 van de WIBP.

Aangezien artikel 167, § 1, van de WIBP niet in werking is getreden en de termijn die in dit artikel bepaald wordt, verstreken is, meent de CBFA dat de keuze om niet langer onderworpen te zijn aan het toezicht van de CBFA, op elk ogenblik gemaakt kan worden, mits voldaan is aan de voorwaarden van de artikelen 135, tweede lid, en 136 van de WIBP.

Er dient echter rekening te worden gehouden met artikel 174 van de WIBP, dat inhoudt dat IBP's die opgericht zijn in de vorm van een vzw of van een onderlinge verzekeringsvereniging, zich vóór 1 januari 2012 moeten omvormen tot een OFP. Aangezien deze rechtsvorm voorbehouden is aan IBP's die toegelaten zijn door de CBFA⁵⁸ en de WIBP niet toelaat dat een IBP verandert van rechtsvorm, rest er maar één mogelijkheid voor IBP's die na 1 januari 2012 niet langer onder het toezicht van de CBFA willen blijven : de OFP vereffenen en alle rechten en verplichtingen overdragen naar een andere instelling (openbaar bestuur, vzw, ...) die belast wordt met het beheer van de pensioenregelingen van het betrokken openbaar bestuur.

5.3. Overheidsbedrijven

5.3.1. Zonder IBP

5.3.1.1. Algemene regeling

De WIBP is sedert 1 januari 2007 van toepassing op de overheidsbedrijven die het beheer van hun wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen nog niet geëxternaliseerd hebben⁵⁹. Die overheidsbedrijven hebben de tijd tot 1 januari 2008 om het beheer van die pensioenregelingen toe te vertrouwen aan een socialezekerheidsinstelling (voor wat de wettelijke pensioenen betreft), een verzekeringsonderneming of een IBP⁶⁰.

De instellingen (vzw's, ...) die wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen van overheidsbedrijven beheren zonder te zijn toegelaten door de CBFA, zijn sedert 1 januari 2007⁶¹ aan de WIBP onderworpen en moeten, behoudens uitzondering (zie punt 5.4. hierna), vóór 1 januari 2008 een toelatingsaanvraag indienen om zich te kunnen omvormen tot een IBP⁶².

Die instellingen moeten vóór 1 januari 2007 de vorm aannemen van een organisme voor de financiering van pensioenen⁶³.

5.3.1.2. Vrijstelling van toezicht voor wettelijke pensioenregelingen

Ook overheidsbedrijven kunnen worden vrijgesteld van de toepassing van de WIBP, maar dan uitsluitend met betrekking tot hun wettelijke pensioenregelingen (zie punt 3.2.).

De WIBP voorziet niet in een specifieke procedure. De betrokken overheidsbedrijven moeten dus geen stappen ondernemen bij de CBFA, maar kunnen wel a posteriori gecontroleerd worden. Zij moeten echter de bepalingen van artikel 138 van de WIBP (zie punt 3.2.) naleven, op straffe van de in de WIBP vastgestelde strafrechtelijke sancties (zie punt 3.5.).

⁵⁸ Artikel 8 van de WIBP.

⁵⁹ Artikel 168, § 1, eerste lid, van de WIBP.

⁶⁰ Artikel 168, § 1, tweede lid, van de WIBP.

⁶¹ Artikel 168, § 1, eerste lid, van de WIBP.

⁶² Artikel 168, § 1, tweede lid, van de WIBP.

⁶³ Artikel 174 van de WIBP.

5.3.2. Met een IBP

5.3.2.1. IBP's die onder het toezicht van de CBFA blijven

De IBP's die wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen beheren van overheidsbedrijven, blijven in principe onderworpen aan het toezicht van de CBFA. Die IBP's behouden de toelating die ze onder de oude reglementering hebben verkregen⁶⁴.

De bepalingen van de artikelen 19 en 20 van het koninklijk besluit van 14 mei 1985⁶⁵, die in verscheidene prudentiële vrijstellingen voorzagen, zijn grotendeels overgenomen in de artikelen 163 tot 173 van de WIBP. Concreet betekent dit dat deze vrijstellingen in een groot aantal gevallen behouden blijven. De vrijstellingsregeling die beschreven is in de artikelen 163 tot 173 van de WIBP werd met enkele wijzigingen overgenomen uit de vroegere reglementering (zie punt 5.4.).

De IBP's die wettelijke pensioenregelingen van overheidsbedrijven beheren, moeten in België zijn toegelaten. Indien een overheidsbedrijf het beheer van zijn wettelijke pensioenregelingen aan een IBP heeft toevertrouwd die toegelaten is in een andere lidstaat van de Europese Unie, moet hij een einde maken aan die samenwerking en het beheer van die pensioenregelingen toevertrouwen aan een IBP die in België is toegelaten (zie punt 3.1.2.1.)⁶⁶.

De IBP's die tegelijkertijd wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen van overheidsbedrijven beheren, moeten de activiteiten die betrekking hebben op de wettelijke pensioenregelingen afscheiden (zie punt 3.1.2.2.).

De IBP's die opgericht zijn in de vorm van een vzw of van een onderlinge verzekeringsvereniging, moeten zich omvormen tot een organisme voor de financiering van pensioenen (OFP) vóór 1 januari 2012⁶⁷.

De IBP's van de overheidsbedrijven moeten zich conformeren aan de bepalingen van de WIBP en van het prudentieel uitvoeringsbesluit van de WIBP⁶⁸ vanaf 1 januari 2007.

5.3.2.2. IBP's die niet onder het toezicht van de CBFA willen blijven

De IBP's die opgericht zijn in de vorm van een vzw of van een onderlinge verzekeringsvereniging en die in die vorm zijn toegelaten blijven hun toelating behouden indien ze op 1 januari 2007 pensioenregelingen van openbare besturen beheerden.

De IBP's die alleen wettelijke pensioenregelingen beheren, kunnen ervoor kiezen niet langer onderworpen te zijn aan het toezicht van de CBFA, indien ze voldoen aan de voorwaarden van de artikelen 135 en 138 van de WIBP :

- a) een overheid staat garant voor de goede afloop van de verbintenissen of draagt een deel van de kosten (zie punt 3.2.1.),
- b) de aangeslotenen en de begunstigden worden ingelicht over het bestaan en de draagwijdte van de vrijstelling (zie punt 3.2.2.),

⁶⁴ Artikel 157 van de WIBP.

⁶⁵ Koninklijk besluit van 5 april 1995 tot toepassing van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen op de pensioenkassen bedoeld in artikel 2, § 3, 4°, van de voormelde wet.

⁶⁶ Vóór de inwerkingtreding van de WIBP moesten alle voorzorgsinstellingen opgericht zijn naar Belgisch recht en in België zijn toegelaten. Dergelijke gevallen zullen dus uiterst zelden voorkomen.

⁶⁷ Artikel 174 van de WIBP.

⁶⁸ Koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentiële toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (B.S. van 23 januari 2007, Erratum van 20 februari 2007).

- c) er wordt geen benaming gebruikt die de indruk zou kunnen wekken dat het om een toegelaten IBP gaat (zie punt 3.2.3.),
- d) er wordt geen grensoverschrijdende activiteit uitgeoefend (zie punt 3.2.4.).

De CBFA gaat op verzoek van de IBP na of de voorwaarden vervuld zijn en indien dit het geval is, neem zij akte van de beslissing van de instelling, die geschrappt wordt van de lijst van de toegelaten IBP's.

IBP's die tegelijkertijd wettelijke en bovenwettelijke pensioenregelingen beheren, komen niet in aanmerking voor de vrijstelling omdat die enkel geldt voor wettelijke regelingen en omdat het maatschappelijk doel van een IBP beperkt moet blijven tot het beheer van pensioenregelingen die aan de WIBP en dus aan het toezicht van de CBFA zijn onderworpen⁶⁹. Een IBP die voor haar wettelijke pensioenregelingen niet langer onder het toezicht van de CBFA wil staan, moet het beheer van die pensioenregelingen voorafgaandelijk overdragen aan een andere instelling die in aanmerking komt voor de vrijstelling, terwijl de bovenwettelijke pensioenregelingen van de IBP onder het toezicht van de CBFA blijven.

Aangezien artikel 167, § 1, van de WIBP niet in werking is getreden en de termijn die in dit artikel bepaald wordt, verstreken is, meent de CBFA dat de keuze om niet langer onderworpen te zijn aan het toezicht van de CBFA, op elk ogenblik gemaakt kan worden, mits voldaan is aan de voorwaarden van de artikelen 135, tweede lid, en 136 van de WIBP.

Er dient echter rekening te worden gehouden met artikel 174 van de WIBP, dat inhoudt dat IBP's die opgericht zijn in de vorm van een vzw of van een onderlinge verzekeringsvereniging, zich vóór 1 januari 2012 moeten omvormen tot een OFP. Aangezien deze rechtsvorm voorbehouden is aan IBP's die toegelaten zijn door de CBFA⁷⁰ en de WIBP niet toelaat dat een OFP verandert van rechtsvorm, rest er maar één mogelijkheid voor IBP's die na 1 januari 2012 niet langer onder het toezicht van de CBFA willen blijven : de OFP vereffenen en alle rechten en verplichtingen overdragen naar een andere instelling (openbaar bestuur, vzw, ...) die belast wordt met het beheer van de pensioenregelingen van het betrokken openbaar bestuur.

5.4. Prudentiële vrijstellingen

5.4.1. IBP's toegelaten vanaf 1 januari 2007

Deze afdeling betreft de IBP's die de openbare besturen mogen⁷¹ en, behoudens uitzondering, die de overheidsbedrijven moeten⁷² oprichten onder het regime van de WIBP (vanaf 1 januari 2007) met het oog op het beheer van hun wettelijke of bovenwettelijke pensioenregelingen.

Net zoals voor de IBP's van de privé-sector, onderscheidt de WIBP hier drie gevallen waarin er vrijstellingen kunnen worden verleend.

⁶⁹ Zie artikel 10 van de WIBP.

⁷⁰ Artikel 8 van de WIBP.

⁷¹ Zie punt 2.2.

⁷² Zie punt 3.1.

5.4.1.1. Type I (art. 168, §§ 1, 2 en 3, eerste lid, en 163 van de WIBP)

- *Betrokken pensioenregelingen*

Onder type I vallen de pensioenregelingen :

- die vóór 1 januari 2007 hetzij rechtstreeks beheerd werden door een openbaar bestuur of een overheidsbedrijf (interne pensioenregelingen), hetzij door een afzonderlijke rechtspersoon (vzw, ...) die niet was toegelaten door de CBFA (externe pensioenregelingen),
- en die niet vallen onder de hieronder beschreven types II en III.

- *Oprichting van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening*

Wanneer de WIBP van toepassing is⁷³, moet de aanvraag tot toelating van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening vóór 1 januari 2008 worden ingediend⁷⁴. Naargelang van het geval kan het gaan om de oprichting van een nieuwe IBP of om de omvorming van een bestaande instelling tot een IBP.

- *Solvabiliteitsmarge*

Indien er een solvabiliteitsmarge vereist is⁷⁵, moet die uiterlijk op 1 januari 2012 worden samengesteld. De IBP's beschikken dus over een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de inwerkingtreding van de WIBP om die marge samen te stellen.

Indien de pensioenuitkeringen echter toenemen door een wijziging van de pensioenregeling die zich na 1 januari 2007 voordoet, moet de overeenstemmende marge worden samengesteld op het ogenblik van de wijziging.

- *Technische voorzieningen en dekkingswaarden*

a) voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren vóór 1 januari 2007 :

i) waarvoor er technische voorzieningen werden aangelegd vóór 1 januari 2007, hetzij door het openbaar bestuur of het overheidsbedrijf (interne pensioenregelingen), hetzij door de autonome instelling (externe pensioenregelingen) :

- deze voorzieningen moeten behouden blijven en overgedragen worden naar de IBP ;
- voor die voorzieningen kan de IBP, met het akkoord van de CBFA en voor de duur die deze laatste bepaalt, als dekkingswaarden activa aanwenden die niet voldoen aan de reglementaire voorwaarden⁷⁶ ;
- indien de IBP na 1 januari 2007 is opgericht, kan zij als dekkingswaarden voor die voorzieningen ook vorderingen op het openbaar bestuur of op het overheidsbedrijf aanwenden ;

⁷³ Zie hoofdstukken 2 en 3

⁷⁴ Artikel 168, § 1, tweede lid, van de WIBP

⁷⁵ Artikelen 8 tot 12 van het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

⁷⁶ Artikelen 20 tot 41 van het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

- ii) waarvoor er geen technische voorzieningen werden aangelegd vóór 1 januari 2007, noch door het openbaar bestuur of het overheidsbedrijf (interne pensioenregelingen), noch door de autonome instelling (externe pensioenregelingen) :
 - de IBP is vrijgesteld van de verplichting om technische voorzieningen aan te leggen en dus ook van de verplichting om die voorzieningen te dekken met activa die voldoen aan de controlereglementering,
- b) voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren na 1 januari 2007 :
 - er moeten altijd technische voorzieningen worden aangelegd en die technische voorzieningen moeten altijd gedekt zijn door activa die voldoen aan de controlereglementering.

5.4.1.2. Type II (art. 168, § 3, tweede lid, van de WIBP)

- *Betrokken pensioenregelingen*

Onder type II vallen de pensioenregelingen :

- die vóór 1 januari 2007 hetzij rechtstreeks beheerd werden door een openbaar bestuur of een overheidsbedrijf (interne pensioenregelingen), hetzij door een afzonderlijke rechtspersoon (vzw,...) die niet was toegelaten door de CBFA (externe pensioenregelingen),
- die niet voorzien in bijdragen van de aangeslotenen,
- die niet voorzien in de aanleg van technische voorzieningen,

- *Oprichting van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening*

Wanneer de WIBP van toepassing is⁷⁷, moet de aanvraag tot toelating van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening vóór 1 januari 2008 worden ingediend⁷⁸. Naargelang van het geval kan het gaan om de oprichting van een nieuwe IBP (oude interne pensioenregelingen) of om de omvorming van een bestaande autonome instelling tot een IBP (oude externe pensioenregelingen).

- *Solvabiliteitsmarge*

Indien er een solvabiliteitsmarge vereist is⁷⁹, moet die uiterlijk op 1 januari 2012 worden samengesteld. De IBP's beschikken dus over een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de inwerkingtreding van de WIBP om die marge samen te stellen⁸⁰.

Indien de pensioenuitkeringen echter toenemen door een wijziging van de pensioenregeling die zich na 1 januari 2007 voordoet, moet de overeenstemmende marge worden samengesteld op het ogenblik van de wijziging⁸¹.

⁷⁷ Zie hoofdstukken 2 en 3.

⁷⁸ Artikel 168, § 1, tweede lid, van de WIBP.

⁷⁹ Artikelen 8 tot 12 van het koninklijk besluit van 12 januari 2007 betreffende het prudentieel toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

⁸⁰ Artikel 168, § 2, eerste lid, van de WIBP.

⁸¹ Artikel 168, § 2, tweede lid, van de WIBP.

- *Technische voorzieningen en dekkingswaarden*

De volgende regels zijn van toepassing⁸² :

- voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren vóór 1 januari 2007,
- de IBP moet geen technische voorzieningen aanleggen en moet die technische voorzieningen niet dekken met activa die voldoen aan de controlereglementering. Dit geldt ook voor ook de aanpassingen en revalorisaties ten gevolge van loonsverhogingen ;
- voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren na 1 januari 2007,
- er moeten altijd technische voorzieningen worden aangelegd en die technische voorzieningen moeten altijd gedekt zijn door activa die voldoen aan de controlereglementering.

5.4.1.3. Type III (art. 168, § 1, tweede lid, *in fine*, van de WIBP)

- *Betrokken pensioenregelingen*

Onder type III vallen de pensioenregelingen :

- die vóór 1 januari 2007 rechtstreeks beheerd werden door een openbaar bestuur of een overheidsbedrijf (interne pensioenregelingen),
- die niet voorzien in bijdragen van de aangeslotenen,
- die niet voorzien in de aanleg van technische voorzieningen,
- die uitsluitend betrekking hebben op aangeslotenen die niet meer in dienst zijn of die met pensioen zijn gegaan vóór 1 januari 2007 (gesloten pensioenregelingen zonder actieve aangeslotenen).

- *Oprichting van de instelling voor bedrijfspensioenvoorziening en toezicht*

Voor pensioenregelingen van het type III is er geen verplichting tot oprichting van een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening.

De enige verplichtingen die zij hebben, zijn die van artikel 173 van de WIBP, namelijk :

- ingeschreven zijn bij de CBFA vóór 1 januari 2008,
- de CBFA jaarlijks een verslag bezorgen over de beheerde pensioenregelingen.

⁸² Artikel 168, § 3, tweede lid, van de WIBP.

5.4.1.4. Schematisch overzicht

	Type I	Type II	Type III
Wettelijke referenties	Art. 168, §§ 1, 2 en 3, eerste lid, en 163 van de WIBP	Art. 168, §§ 1, 2 en 3, tweede lid, van de WIBP.	Art. 168, § 1, tweede lid, in fine, en art. 173, § 2, van de WIBP.
Betrokken pensioenregelingen	<ul style="list-style-type: none"> - interne of externe pensioenregelingen - die reeds bestonden op 1 januari 2007 	<ul style="list-style-type: none"> - interne of externe pensioenregelingen - die reeds bestonden op 1 januari 2007 - zonder bijdragen van de aangeslotenen - zonder aanleg van technische voorzieningen - gesloten, met actieve aangeslotenen 	<ul style="list-style-type: none"> - interne of externe pensioenregelingen - die reeds bestonden op 1 januari 2007 - zonder bijdragen van de aangeslotenen - zonder aanleg van technische voorzieningen - gesloten, zonder actieve aangeslotenen
Oprichting van de IBP	Indiening van de toelatingsaanvraag vóór 1 januari 2008	Indiening van de toelatingsaanvraag vóór 1 januari 2008	Geen verplichting tot oprichting van een IBP.
Solvabiliteitsmarge	Vrijstelling van de verplichting om een solvabiliteitsmarge aan te leggen tot 1 januari 2012 behalve voor de verhogingen van de pensioenuitkeringen die voortvloeien uit een wijziging van de pensioenregeling die dateert van na 1 januari 2007.	Vrijstelling van de verplichting om een solvabiliteitsmarge aan te leggen tot 1 januari 2012 behalve voor de verhogingen van de pensioenuitkeringen die voortvloeien uit een wijziging van de pensioenregeling die dateert van na 1 januari 2007.	De overheidsbedrijven die dergelijke pensioenregelingen beheren moeten enkel voldoen aan de verplichtingen van artikel 173, § 3, van de WIBP : <ul style="list-style-type: none"> - ingeschreven zijn bij de CBFA, - aan de CBFA jaarlijks een verslag bezorgen over de pensioenregelingen die zij beheren.
Technische voorzieningen en dekkingswaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren vóór 1 januari 2007 <ul style="list-style-type: none"> - waarvoor er technische voorzieningen werden aangelegd : behoud van de technische voorzieningen maar dekkingswaarden moeten niet noodzakelijk voldoen aan de reglementering - waarvoor er geen technische voorzieningen werden aangelegd : vrijstelling van de verplichting om technische voorzieningen aan te leggen (en dus van de verplichting om die voorzieningen te dekken met activa) • Voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren na 1 januari 2007 : verplichting om technische voorzieningen aan te leggen en om die voorzieningen te dekken met activa die voldoen aan de reglementering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren vóór 1 januari 2007, ook voor wat betreft de aanpassingen en revalorisaties ten gevolge van loonsverhogingen <ul style="list-style-type: none"> - waarvoor er geen technische voorzieningen werden aangelegd : vrijstelling van de verplichting om technische voorzieningen aan te leggen (en dus van de verplichting om die voorzieningen te dekken met activa) • Voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren na 1 januari 2007 : verplichting om technische voorzieningen aan te leggen en om die voorzieningen te dekken met activa die voldoen aan de reglementering. 	

5.4.2. IBP's die opgericht zijn vóór 1 januari 2007

Sommige IBP's zijn vóór 1 januari 2007 opgericht door openbare besturen of overheidsbedrijven. Die IBP's (die vroeger "voorzorgsinstellingen" werden genoemd) konden genieten van financiële vrijstellingen op grond van de artikelen 19 en 20 van het koninklijk besluit van 14 mei 1985⁸³. Die vrijstellingen blijven grotendeels verworven met uitwerking op de datum waarop ze werden toegekend⁸⁴ aangezien de meeste bepalingen van de voornoemde artikelen 19 en 20 zijn overgenomen in de artikelen 163 tot 173 van de WIBP.

De WIBP maakt voortaan echter een onderscheid binnen de interne pensioenregelingen die zonder bijdragen van de aangeslotenen en zonder aanleg van technische voorzieningen werkten. Op grond van artikel 20, §§ 2 en 6, van het koninklijk besluit van 14 mei 1985, golden er voor die pensioenregelingen vrijstellingen die te vergelijken zijn met die welke gelden voor de hierboven beschreven pensioenregelingen van het type III.

Nu zijn dergelijke vrijstellingen niet meer mogelijk tenzij die pensioenregelingen gesloten zijn en op 1 januari 2007 geen actieve aangeslotenen meer hadden. In de overige gevallen zijn de enige vrijstellingen die kunnen worden toegepast die welke voor de pensioenregelingen van type II gelden.

Met andere woorden, indien de pensioenregelingen waarvoor er vroeger vrijstellingen konden worden genoten op grond van artikel 20, §§ 2 en 6, van het koninklijk besluit van 14 mei 1985, niet gesloten zijn of nog actieve aangeslotenen hebben :

- moet er een IBP worden opgericht (of moet de autonome instelling omgevormd worden tot een IBP),
- moet er uiterlijk op 1 januari 2012 een solvabiliteitsmarge worden aangelegd,
- moeten er voor het deel van de verbintenissen dat betrekking heeft op de dienstjaren na 1 januari 2007 technische voorzieningen en dekkingswaarden worden berekend en geboekt.

5.4.3. Uitdoving van de vrijstellingen en « cliquet »-systeem

De vrijstellingen bedoeld in de punten 5.4.1. en 5.4.2. doven gelijktijdig uit met de verbintenissen waarop ze betrekking hebben⁸⁵.

Bovendien voorziet de WIBP in een « cliquet »-systeem. Indien de som van de activa van de IBP en het bedrag van de vrijstelling groter is dan het bedrag van de verbintenissen, berekend zonder aftrek van de vrijstelling, wordt de vrijstelling verminderd met dit overschot⁸⁶.

Bij wijze van voorbeeld nemen we een IBP met de volgende gegevens : bedrag van de verbintenissen = 1000, vrijstelling = 600, activa = 550. In dit geval wordt de vrijstelling voor de technische voorzieningen verminderd tot 450 (want $600 - (550 - 400) = 450$) en moet een bedrag van 550 als dekkingswaarden worden toegewezen.

⁸³ Koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de [] voorzorgsinstellingen van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

⁸⁴ Artikel 168, § 4, van de WIBP.

⁸⁵ Artikel 172, eerste lid, van de WIBP.

⁸⁶ Artikel 172, tweede lid, van de WIBP.

5.5. Andere overgangsbepalingen

5.5.1. Beheer van pensioenregelingen waarbij in hoofdzaak wordt voorzien in voordelen bij overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid

De IBP's die op 1 januari 2007 pensioenregelingen beheerden waarbij in hoofdzaak wordt voorzien in voordelen bij overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid, kunnen dit blijven doen⁸⁷.

5.5.2. Benaming van de IBP

In de documenten die ter kennis worden gebracht van de aangeslotenen en de begunstigten, mogen de IBP's tot 31 december 2011 de benamingen « pensioenfonds », « verzorgingsinstelling » of « pensioenkas » blijven gebruiken⁸⁸.

5.5.3. Omvorming tot OFP

De IBP's die vóór 1 januari 2007 werden opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk of van een onderlinge verzekeringsvereniging, moeten zich vóór 1 januari 2012 omvormen tot een organisme voor de financiering van pensioenen, wat de nieuwe rechtsvorm is voor IBP's naar Belgisch recht⁸⁹.

Zolang dit niet gebeurd is, zijn de artikelen 9, eerste en derde lid, 11, 12, 35, 36, 43, 44, 45, 46, eerste lid, 1° tot 2° en 4° tot 7°, en tweede lid, en 47 tot 51 van de WIBP niet van toepassing op de IBP's die in de vorm van een vzw of van een OVV zijn opgericht.

⁸⁷ Artikel 159 van de WIBP, in uitzondering op artikel 76 van de WIBP.

⁸⁸ Artikel 160 van de WIBP, in uitzondering op artikel 60 van de WIBP.

⁸⁹ Artikel 174 van de WIBP.

5.6. Schematische voorstelling

